

A *medencekényszer* verseit átlengi egyfajta megfáradtság, a hiábavalóság érzése néhol erősen átüt a sorokon; mintha teljesen mindegy lenne, mi az, ami történik, s az is, ami esetleg nem: „véletlen hópelyhek / kerengenek / dobálja / tekeri őket a szél”. A második ciklus címadó verse egy fürdőbe kalauzol bennünket: „medencekényszer mindenütt. Olyan időtlen ez a reggel, / s annyi havat hord a városra, / hogy megfaheregne hajam is, / mint az öregeké az öltözőben, / ha hinném.” A második részben meghatározó az idő múlásának gondolata: „átmeneti évszak / még nincs kint tél / de a forróság / elmúlt / idebenn”.

A *körülírásokban* apró mozaikokat olvashatunk. Legfőbb sajátosságuk az elhallgatás, a sokféle szál mégis egy szőnyegbe szövődik: a címben megadott tartalmakat járja körbe, néhol naturalisztikus részletességgel, néhol felületesen. Nem csak a versek mozaikosak azonban. A címeket szintén több oldalról vehetjük nagyító alá. A *játék* metaforikus soraiban Jenei életfelfogásáról, kisebb megfigyelésekről s az ezekből összerakott szintézisről olvashatunk. Itt is megjelenik, mint a könyv más helyein, az öregezés, a halál motívuma: „komótosan moccanó árnyék az ősz, / juharlevélen a sakkasztal fölött leng; / kérdenél, de dermedő szívedben / már a tél fegyelme dereng”.

Az utolsó rész, a *történet vége* egyfajta összegzését próbálja adni az

eddig megfogalmazottaknak. Színre lép Isten is, hivatalnok képében, amint „el-elbóbiskolt / de olyankor is úgy tartotta irónját / mintha ébren volna / lehet ő volt isten”. Erősen jellemző ez a verszárlat az egész könyvre: talán, hátha, lehet. Az esetlegessé vált világban az egymástól elidegenített emberek, (talán) egy pohár akármiben feloldott személyek keresik a válaszokat (hátha) azokra a kérdésekre, amelyeket (lehet) nem is ők tettek fel. De hogy kicsoda, azt egyelőre még jótékony homály borítja.

SÜTŐ CSABA ANDRÁS

(*Kortárs Kiadó, Budapest, 2002, 84 oldal, 650 Ft*)

KIRÁLY ZOLTÁN:

Avantgárd keserves

Király Zoltán *Avantgárd keserves* című második versgyűjteménye átgondolt, ügyesen, lendületesen ko-reografált kötetegész. A negyvenhét vers egy lélegzetű, egymást segítő, továbbgördítő, az igazodási pontokat figyelmes olvasással alázatosan fölmutató, „klasszikusan” szerkesztett – s e téren kimondottan hagyományosnak tekinthető munka. Így van ez akkor is, ha nem a „hagyományos” ciklusrend szerint, sokszor nem egyazon szálra kívánczó szó-

vegek kerültek egyazon csoportba. A szándék azonban, hát persze: világos. A válogató-szerkesztő Gáll Attila – vélhetőleg és nyilvánvalóan a szerzővel egyetértésben – úgy döntött: valóban egységge kalapált kötetet kíván a nyomdának adni. S az *Avantgárd keservest* figyelmesen – ámde egy szuszra, mert ezt úgy kell! – végigolvasva egy óra múltán összegezhették: kiváló döntést hoztak szándékuk véghezvitelével.

Király Zoltán népdalos-, monodókás-„ízű” versei mellett/mögött pontos illesztéssel következhet, s következnek is, „kőkemény” avantgárd hangja, axiómaszerű, -szintű sommázásai, avagy kendőzetlen-őszinte lírai megszólalásainak sora. E fölsorolás (mi nem az tulajdonképp) máris kirajzolja – ha kirajzolja –, mi-féle műfajok, technikák mozgatják Király verselését. Ami e költészetben a legizgalmasabb számomra, az az, hogy e technikák keveredni is bírnak. Még izgalmasabb (örömtelibb), hogy olyan természetességgel „teszik ezt”, ahogy rajban mozgó állatok tudnak a ragadozó felé valami hatalmas lényt mutatni. Hol úgy, hogy „ebből is egy kicsit, meg abból is egy kicsit” (vigyázat, mindezt kérelhetetlen s mondhatatlan alázattal), hol úgy, komplex egészé olvadnak, olvasztódnak egybe, ekképp támogatva a mondandót. Az előbbi kapcsán érdemes rápillantani a *Töm Waits hallgatása közben* címűre: „ha

éjjel egykor imádsz, / reggel négykor mért fájsz? / nem gondolok begyedbe egyebet, / mint csokrot s falevelet.”

A másik esetben a szó- s rímhasználat az, ami kimondottan avantgárd hangoltságú, a kétsoros (*Ágyamban, egyáltalán*) mégis a „valódi” szerelmes versek hangulatával cseng: „te, ki most itt fekszel, / nyilj meg ezer egyszer.” Az ötvözesek és technikai „különállások” – s talán-talán az egész kötet – legszebbike az *Öt perc együttlétről*, mely öt tagversben ad pillanatfölvételt egy kapcsolatról, olyan nehezen feledhető s figyelmen kívül hagyható puritanizmussal, mint a (*lefestem Karolát*) címűben is: „selyem / pizsamáján / holdak / vannak / mellén / anyajegy / orrában / drágakő”.

Ilyen és hasonló elhallgatások sora, a szűkítések arzenálja lelhető föl az *Avantgárd keservest*ben. E szál – Király Zoltán költészetének esetében – nem érdemes tovább spulnizni. Egy megszenvedett, becsületes kötet ez, melyben szó sincs arról a műfaji manőverezésről, miszerint bízzunk a technikában, témát is „szül” talán. Esetünkben Király használja az avantgárd eszköztárát, nem pedig fordítva. És ez nem mindegy.

DUKAY NAGY ÁDÁM

(*Előretolt Helyőrség Könyvek, Kolozsvár – FISZ Könyvek, Budapest, 2002, 66 oldal, 1200 Ft*)